

Podsumowanie wysłuchania publicznego dotyczącego projektu programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego na lata 2021-2027 wraz z Terytorialnym Planem Sprawiedliwej Transformacji oraz projektu Prognozy oddziaływania na środowisko z 28 kwietnia 2022 roku

Podstawowe informacje o przebiegu wysłuchania

28 kwietnia 2022 r. odbyło się drugie i ostatnie z zaplanowanych i zrealizowanych wysłuchań publicznych, podczas których zapoznano się z opiniami na temat projektu programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (FE SL 2021-2027). Spotkanie skierowane było przede wszystkim do przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego jednak udział w nim mogła wziąć każda osoba, która zechciała wypowiedzieć się publicznie na temat projektów dokumentów bądź wziąć udział tylko w roli słuchacza.

Każdy z Mówców otrzymał możliwość wypowiedzi w czasie ograniczonym do 5 minut na wystąpienie.

Wysłuchania publiczne stanowią część trwających konsultacji społecznych (zgodnie z ustawą) programu FE SL 2021-2027, wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko (SOOŚ) oraz projektu Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030 (TPST), które mają na celu włączenie mieszkańców regionu w proces planowania środków unijnych przeznaczonych dla województwa śląskiego.

Istota wysłuchania publicznego polega na bezpośrednim przekazaniu przez przedstawicielki i przedstawicieli społeczeństwa opinii, sugestii na temat projektów dokumentów programowych szczebla regionalnego (FE SL 2021-2027, SOOŚ, TPST) na lata 2021-2027 przedstawicielom administracji publicznej, którzy odpowiadają za ostateczny ich kształt.

Wysłuchanie rozpoczęło się o godz. 9.00 i trwało do godz. 11.30. Zapewniono tłumaczenie na język migowy podczas trwania całego spotkania.

W spotkaniu udział wzięło 17 Mówców oraz 46 Uczestników (słuchaczy), czyli łącznie 63 uczestników.

Lista Mówców zaproszonych przez Instytucję Zarządzającą:

- 1) Pani Iwona Janicka, Członek Zarządu Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych
- 2) Pani Danuta Sobczyk, Dyrektor, Członek Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Śląskiego
- 3) Pani Krystyna Cuber, Sejmik Osób Niepełnosprawnych Województwa Śląskiego
- 4) Pani Sonia Rzeczkowska, Stowarzyszenie Wspierania Organizacji Pozarządowych MOST
- 5) Pan Piotr Bańczyk, Centrum Społecznego Rozwoju w Mikołowie
- 6) Pan Grzegorz Pytla, Porozumienie Związków Zawodowych „Kadra”
- 7) Pan Grzegorz Trefon, Porozumienie Związków Zawodowych „Kadra”
- 8) Pan Krzysztof Mrozek, CEE Bankwatch Network
- 9) Pani Teresa Jaskuła, Sekretarz Śląskiej Rady ds. Seniorów
- 10) Pani Marta Krajewska, Prezes Fundacji Przyjaciół z sercem z Częstochowy
- 11) Pani Ewelina Polak, Animatorka OWES, Bielskie Centrum Przedsiębiorczości

Lista mówców na podstawie deklaracji podjęcia się roli Mówcy, zgłaszanej podczas rejestracji przez formularze zgłoszeniowe:

- 1) Pani Joanna Krawczyk, Koordynatorka Projektu Fundusze Europejskie Dla Klimatu, Polska Zielona Sieć
- 2) Pan Dawid Smol, Wiceprezes Ochotniczej Straży Pożarnej w Lublińcu, Radny Rady Powiatu w Lublińcu,
- 3) Pan Jan Bondaruk, Główny Instytut Górnictwa
- 4) Pan Jan Szczeński, Śląski Bank Żywności
- 5) Pan Jan Twardowski, Doradca ds. kluczowych, Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii), Stowarzyszenie Poszanowanie Energii i Środowiska (SAPE Polska)
- 6) Pan Paweł Głuszyński, Towarzystwo na rzecz Ziemi

Przebieg wysłuchania

Wysłuchanie publiczne rozpoczęło się od powitania uczestników spotkania przez Panią Małgorzatę Staś Dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego w imieniu nieobecnego Pana Jakuba Chełstowskiego Marszałka Województwa Śląskiego, jak również w swoim imieniu.

Pani Dyrektor Małgorzata Staś pełniła rolę Moderatora wysłuchania.

Tytułem słowa wstępu Pani Małgorzata Staś poinformowała o konsultacjach społecznych trwających w dniach od 1 kwietnia do 6 maja 2022r. Konsultacje są konsultacjami ustawowymi i stanowią kontynuację całego procesu tworzenia założeń dokumentów programowych. Było to kolejne z przeprowadzonych 22 spotkań konsultacyjnych, dedykowanych szerokiemu gronu interesariuszy, w tym przedstawicieli szczebla administracji rządowej, samorządowej, samorządów lokalnych, środowiska naukowego, społecznego i gospodarczego, partnerów publicznych, przedstawicieli środowisk subregionalnych, a także organizacji pozarządowych w proces programowania funduszy europejskich dla województwa śląskiego na lata 2021-2027.

Pani Dyrektor Małgorzata Staś korzystając z okazji podziękowała wszystkim osobom, które brały dotychczas udział w spotkaniach/warsztatach konsultacyjnych (ponad 2000 osób uczestniczących w spotkaniach konsultacyjnych).

To co zostało podkreślone, to wyzwanie - jedno z najważniejszych wyzwań, stojących przed Zarządem Województwa Śląskiego, czyli dostosowanie w taki sposób Programu, aby odpowiadał na potrzeby naszego regionu, ale również spełniał wymagania jakie stawia Komisja Europejska, tzn. potrzeba wypośrodkowania i opracowania Programu, który przyniesie jak najwięcej efektów dla regionu, będzie stanowił dźwignię również dla innych inwestycji realizowanych z innych źródeł finansowania w okresie programowania 2021-2027.

W celu przypomnienia, Pani Dyrektor poinformowała o przeprowadzonych w lutym 2022r. prekonsultacjach społecznych, podczas których istniała możliwość zgłaszania uwag, a z ramienia UMWSL starano się w jak największym stopniu uwzględnić je w projekcie dokumentu FE SL 2021-2027.

Projekt programu został w wysłany do Komisji Europejskiej (dalej: KE) w dniu 14 marca 2022r. - zgodnie z zaleceniami wskazanymi w rozporządzeniu ramowym (*ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na*

potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej).

Przedmiotowy dokument, tj. projekt programu pn.: Fundusze Europejskie dla Śląskiego na lata 2021-2027, zgodnie z wypowiedzią Pani Dyrektor Małgorzaty Staś będzie jeszcze podlegał zmianom, przede wszystkim na podstawie rozmów roboczych z KE jak również na podstawie obecnych konsultacji społecznych, których wyniki będą stanowiły argumenty do rozmów/negocjacji z KE. Tym samym niniejsze konsultacje nie kończą procesu tworzenia projektu dokumentu.

Wybrane tezy i wnioski zgłoszone przez Mówców podczas wysłuchania publicznego w dniu 28 kwietnia 2022 r.:

- I. Pani Iwona Janicka, Członek Zarządu Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych
  - Zwrócenie uwagi na alokacje przeznaczone na poszczególne kody interwencji w odniesieniu do wzmocnienia potencjału organizacji pozarządowych – zasadność aktualizacji kwot, tj. zwiększenia ich wartości na podstawie ponownej, prawidłowej diagnozy.
  - Potrzeba doprecyzowania na etapie uszczegółowienia opisów Programu przy współpracy z NGO (jako realnych partnerów, inicjatorów pomysłów, działań i rozwiązań) w jaki sposób zaplanowano wsparcie, dotyczące wzmacniania roli partnerów już na etapie monitorowania Programu, jak również w kształtowaniu polityk publicznych, związanych z realizacją wsparcia z EFS+.
  - Postulat o zwiększenie liczby członków organizacji pozarządowych w Komitecie Monitorującym 2021-2027 (zgodnie z Europejskim kodeksem postępowania w zakresie partnerstwa) w celu zachowania równoważnego składu Komitetu oraz wszystkich obowiązujących zasad horyzontalnych.
  - Włączenie organizacji pozarządowych w dalszym etapie programowania.

- II. Pani Danuta Sobczyk, p.o. Dyrektora Departamentu Nadzoru Podmiotów Leczniczych i Ochrony Zdrowia UM WSL; Członek Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Śląskiego

- Rozwój społeczeństwa obywatelskiego, ochrona zdrowia w szczególności opieka senioralna, to bardzo istotne aspekty/priorytety planowanego wsparcia, które zostały mocno zauważone w ramach projektu Programu, w szczególności w sferze społecznej i zdrowotnej.
- Aktywizacja zawodowa – kluczowa zmiana to przywrócenie bardzo ważnego atrybutu jakim są szkoły branżowe, których celem jest przygotowanie szerokiej grupy społecznej, w tym grupy senioralnej, jak również społeczeństwa lokalnego oraz obywateli Ukrainy (zamieszkujących nasz region, przebywających na pobyt stały, czasowy), również tych którzy opuszczają swój kraj z powodu konfliktu zbrojnego do wykonywania zawodów, w szczególności deficytowych, tj. lekarzy, pielęgniarek - opieka zdrowotna niższego szczebla. Trafne działania zaplanowane w ramach projektu Programu, umożliwiające aktywizację zawodową, w tym nauka języka polskiego.

III. Pani Krystyna Cuber, Sejmik Osób Niepełnosprawnych Województwa Śląskiego

- Istotnym zakresem wsparcia powinno się objąć osoby z niepełnosprawnościami, ich problemy i zapotrzebowania.
W odniesieniu do Priorytetu I *Inteligentne Śląskie* i Priorytetu II *Ekologiczne Śląskie*, osoby z niepełnosprawnościami zostały uwzględnione bardzo prawidłowo, czyli w taki sposób jak wszystkie pozostałe osoby – osoby zdrowe.
W Priorytecie III *Mobilne Śląskie* i w Priorytecie IV *Lepiej Połączone Śląskie* konieczne jest uzupełnienie opisów dot. wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami w kontekście dostosowania nowych taborów, dróg i modernizacji pod kątem potrzeb osób niepełnosprawnych, bądź doprecyzowanie/podkreślenie w zapisach dbałości o tą grupę docelową – prośba o wyjaśnienie, czy wsparcie/dostosowanie wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami w *Priorytecie III i IV* zostało celowo nie wskazywane z uwagi na inne przepisy, czy taki rodzaj wsparcia nie został przewidziany w niniejszych priorytetach.
W ramach Priorytetu V *Społeczne Śląskie*, w szczególności w odniesieniu do aktywizacji zawodowej, usług społecznych, usług opiekuńczych, opieka wytchnieniowa, asystentura osoby niepełnosprawnej, wdrażanie standardów dostępności - bardzo trafnie i wyraźnie podkreślono potrzeby dla osób z niepełnosprawnościami.
Priorytet VI *Śląskie Dla Mieszkańca*, w szczególności w odniesieniu do zaplanowanego wsparcia, dotyczącego tworzenia placówek krótkookresowego pobytu w formie całodobowej lub opieki dziennej za opiekuna faktycznego, co stanowi nowum wsparcia z funduszy unijnych w Polsce również zostało trafnie zaplanowane i podkreślić należy, że jest to bardzo ważny aspekt w ramach oczekiwań wsparcia społecznego.

Priorytet VII *Śląskie Blżej Obywateli* dot. kultury i turystyki również cechuje się brakiem podkreślenia wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami.

IV. Pani Sonia Rzeczkowska, Stowarzyszenie Wspierania Organizacji Pozarządowych MOST

- Opis projektu Programu FE SL 2021-2027 opisany na pewnym poziomie ogólności, co stanowi mocną stroną dokumentu, z uwagi na możliwość wykorzystania dużej elastyczności wdrożeniowej.
- Priorytet V *Spółeczne Śląskie* – ogólna ocena bardzo pozytywna - cele szczegółowe zostały bardzo poprawnie opisane i zaplanowane, pozwalając na kompleksowe wsparcie i realną pracę z grupami docelowymi na bardzo różnych poziomach (w tym szkolenia formalne, nieformalne dla kadr), w szczególności w ramach celu szczegółowego „h” w zakresie wsparcia dla osób oddalonych od rynku pracy niebędących osobami z niepełnosprawnościami, ale również dla osób z niepełnosprawnościami. Zwrócenie uwagi na brak wskaźnika monitorującego w celu szczegółowym „h” osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Cel szczegółowy „i” również zaplanowana kompleksowość wsparcia w ramach polityki migracyjnej przy zaznaczeniu kwestii dot. wysokości przeznaczonej alokacji - zaakcentowano dużą dynamikę działań w przedmiotowym zakresie, co skutkować może kolejnymi zmianami w przedmiotowym obszarze.

Cel szczegółowy „k” – podkreślenie roli PES i NGO jako tych instytucji, które odgrywają niezmiernie ważną rolę, rolę nie do przecenienia w procesie deinstytucjonalizacji, która w województwie śląskim jest już na bardzo wysokim poziomie zaawansowania. Ważny zakres uwzględniony w ramach zaplanowanego wsparcia, dotyczy mieszkalnictwa adaptowalnego dla osób potrzebujących, jako element kluczowy dla osiągnięcia trwałej zmiany – na podstawie dotychczasowych doświadczeń i obserwacji.

Cel szczegółowy „l” – ważny zakres planowanego wsparcia dotyczy uwzględnienia pracowników, członków, wolontariuszy, przedstawicieli organizacji pozarządowych.

W ramach Programu przewidzianym elementem jest tzw. capacity building (budowanie zdolności/rozwój potencjału) - postulat o możliwość realizacji wsparcia za pomocą RLKS na terenach miejskich – jeżeli capacity building będzie mógł być powiązany z RLKS/LSR.

- Priorytet V *Spółeczne Śląskie* – potrzeba wyjaśnienia kwestii dotyczącej przewidzianego trybu niekonkurencyjnego, co stanowi istotną informację dla organizacji pozarządowych.
- Priorytet V *Spółeczne Śląskie* – postulat do cytowanego zapisu wskazanego w FE SL 2021-2027 w kwestii zarządzania i wdrażania w ramach Pomocy Technicznej – (cyt. „zapewnienie

odpowiedniego systemu wynagradzania i motywowania pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie, wdrażanie, monitoring i kontrolę FE SL 2021-2027 oraz wsparcie Rzecznika Funduszy Europejskich”) – dotyczący zaangażowania kadry NGO przy realizacji projektów, przy zabezpieczeniu tej roli w zapisach Programu, jak również Wytycznych do kwalifikowalności wydatków, o co mogłaby wnioskować Instytucja Zarządzająca.

- Prośba o jak najszybsze wdrożenie Programu i ogłoszenie konkursów.

V. Pan Grzegorz Pytla, Porozumienie Związków Zawodowych „Kadra”

- Konieczność zapewnienia szerokiego spektrum działań informacyjno – edukacyjnych w szczególności przez związki zawodowe, umożliwiających zmianę tradycyjnej mentalności społeczeństwa Śląska, w szczególności na obszarach mniejszych miast i na obszarach wiejskich, gdzie bardzo silnie jeszcze zakorzeniona jest tradycja patosu pracy w branży przemysłu ciężkiego, co skutkuje brakiem przychylności do coraz silniejszej potrzeby działań proekologicznych, innowacyjnych, a warunkuje to efekty transformacji regionu oraz prawidłowego wydatkowania funduszy unijnych, w tym sprawiedliwej transformacji społecznej.
- Potrzeba szczególnego wspierania inicjatyw związanych z przebranżowieniem osób pracujących w przemysłach tradycyjnych – zapewnienie odpowiedniej wysokiej jakości edukacji zawodowej i specjalistycznej, czego efektem powinno być powstanie nowych, trwałych miejsc pracy.
- Podejście priorytetowe dla projektów realizowanych w ramach Funduszu Sprawiedliwej Transformacji w szczególności gdzie beneficjentami będą przedsiębiorstwa okołogórnnicze, co za tym idzie istnieje potrzeba utworzenia podmiotów koordynujących, których zadania koncentrowałyby się na pomocy w prawidłowym i celowym wykorzystaniu funduszy unijnych.
- Podkreślono rangę terenów pogórnicznych, poprzemysłowych - stanowiących istotne wyzwanie regionu, których przeznaczenie powinno być powiązane z powrotem do obiegu gospodarczego, środowiskowego i społecznego, co wymaga opracowania (już na dany moment) roli, jaka zostanie przypisana danej przestrzeni z uwzględnieniem złagodzenia/uelastycznienia/odejścia od procedur formalnych dot. przekształcania tych terenów (długie procedury przekształcania powodowały jeszcze większą degradację

powierzchni i były problemy z ich odzyskaniem i przywróceniem do zamierzonych funkcji użytkowania).

VI. Pan Grzegorz Trefon, Porozumienie Związków Zawodowych „Kadra”

- Podkreślono kluczowe zagadnienia istotne dla danej grupy interesariuszy: (1) zaangażowanie interesariuszy szczególnie związków zawodowych; (2) warunki dla dekarbonizacji – warunki dla pracowników sektorów energochłonnych i górnictwa; (3) budowanie potencjału dla nowych miejsc pracy.
- Ważne, aby pamiętać o związkach zawodowych, jako części pewnych społeczeństw lokalnych, z zaznaczeniem, że podstawy działalności różnią się od NGO (analiza zapisów legislacyjnych, w szczególności zapisy kodeksu postępowania zasad partnerstwa), których głosy są kluczowe dla wzmocnienia ich roli i realizacji planowanego wsparcia w ramach programu – potrzeba wprowadzenia odpowiednich zapisów w dokumencie z uwzględnieniem różnic przede wszystkim w zakresie stosownych definicji i podstaw działalności oraz uwzględnienie możliwości finansowych, dotyczących dedykowania linii budżetowych dla związków zawodowych w ramach Priorytetu V w celu możliwości realizacji wsparcia.
- Koniecznym jest dodanie dodatkowych zapisów w Programie w ramach działań finansowanych z EFS+ (Priorytet V *Społeczne Ślqskie*) w odniesieniu do budowania dialogu społecznego, budowania potencjału partnerów społecznych, zapewnienia partycypacji społecznej i wspierania demokracji społecznej, poprzez np. budowanie sieci współpracy partnerów społecznych na różnych szczeblach wdrażania za pomocą m.in. zapewnienia edukacji przedstawicieli związków zawodowych, organizacji szkoleń, doradztwa, konsultacji, organizacji różnych wydarzeń, konferencji, spotkań i seminariów.
- Potrzeba wsparcia w ramach programu potencjału techniczno – administracyjnego, celem również profesjonalizacji i zwiększania skuteczności działań parterów społecznych poprzez finansowanie m.in. działań szkoleniowych, doradczych, usług prawnych, usług księgowych i marketingowych.
- Istotne dla związków zawodowych – wzmocnianie potencjału kadrowego odnośnie realizacji wsparcia z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, w szczególności na potrzeby uświadamiania pracowników.

VII. Pan Piotr Bańczyk, Centrum Społecznego Rozwoju w Mikołowie

- Podkreślono dwa wyzwania w obecnej dobie społeczno – gospodarczej w odniesieniu do wykorzystania funduszy europejskich: (1) nowy rynek pracy i wykorzystanie jego potencjału z wykorzystaniem funduszy europejskich, w tym stworzenie alternatyw na potrzeby dekarbonizacji przy koniecznym zwróceniu uwagi na klasyczne rzemiosła oraz MMŚP.

Wyzwanie dotyczy również przekwalifikowania osób, w tym przekazywanie ról zawodowych dotychczas uznawanych za zawody tzw. męskie, kobietom.

Potrzeba silniejszego podkreślenia roli kształcenia branżowego, w tym również dla nowych rzemiosł w obu Programach (FE SL 2021-2027 i TPST).

(2) Potrzeba podkreślenia roli ekonomii społecznej, która powinna być realizowana dwutorowo, tj. prowadzenie działań w branżach kluczowych w regionie (m.in. w usługach gastronomicznych, opiekuńczych) oraz potrzeba działań w kierunkach innowacyjnych (np. projekty dot. wsparcia rzemieślniczego kojarzonego ze specyfiką województwa śląskiego).

- Potrzeba większego wsparcia roli organizacji pozarządowych, pobudzanie ich funkcjonowania z uwagi na malejące zaangażowanie w kształtowanie polityki regionalnej, w tym realizację samych projektów – zauważalna dominacja samorządów na rynku funduszy unijnych w perspektywie finansowej 2014-2020.

VIII. Pan Krzysztof Mrozek, CEE Bankwatch Network

- Uwaga odnosząca się do wyzwań w zakresie zapewnienia pełnej zgodności z zasadą partnerstwa, wskazaną w Europejskim Kodeksie ds. Partnerstwa - oficjalne konsultacje dokumentów programowych i wysłuchania publiczne należało przeprowadzić przed złożeniem dokumentów do Komisji Europejskiej, co jest istotne z uwagi na możliwości wcześniejszych wypowiedzi partnerów społecznych, a to skutkuje zapewnieniem większego wpływu na zmiany Programu. Dalsze konsultacje zasadne podczas negocjacji Programu PCz z KE.
- Rekomendacja w zakresie podziału interesariuszy na grupy – nie jest zasadnym dzielenie konsultacji/spotkań na dwa etapy i rozdzielania partnerów. Podstawą do powyższego są zasady ustawowe (nowa ustawa wdrożeniowa) znacznie ograniczające udział społeczeństwa

we wdrażaniu Programu i jego monitorowaniu, przy jednoczesnej większej odpowiedzialności za ten proces nałożonej na Instytucje Zarządzające (konieczność opracowania odpowiednich składów Komitetów Monitorujących).

- Stanowisko odnośnie Zielonej Transformacji – Transformacja powinna być oddolna i rozumiana przez społeczeństwo, przedsiębiorców, co za tym idzie zasadnym jest, aby zapisy w Programie (oprócz wskazania zielonej i cyfrowej transformacji zgodnie z priorytetami KE), uzupełnić również komponent edukacji klimatycznej, jako działanie przekrojowe, horyzontalne w ramach Programu (nie tylko w odniesieniu do np. odnawialnych źródeł energii), ponieważ jest to niezmiernie istotnie w dobie narastającego kryzysu klimatycznego.

IX. Pani Teresa Jaskuła, Sekretarz Śląskiej Rady ds. Seniorów

- Potrzeba zminimalizowania w ramach sprawiedliwej transformacji zbiurokratyzowania procesu wsparcia, zwracając uwagę na społeczną grupę seniorów, którzy niejednokrotnie mają problem z wykorzystaniem cyfrowych narzędzi, formalnych wymagań administracyjnych. Zapewnienie pomocy i wsparcia np. technicznego dla osób starszych w zakresie przede wszystkim walki z ubóstwem energetycznym.
- Opieka geriatryczna jako istotny problem - potrzeba zwiększenia koncentracji na przedmiotowym obszarze zdrowia, w tym kompleksowości oferowanych usług, tj. nawyki zdrowotne, usługi rehabilitacyjne w celu zapobiegania chorobom.
- Niezbędne rozwijanie systemu wsparcia (dalsze), mającego na celu aktywność seniorów, budowanie postaw seniorów do bezpośredniego włączania się na rzecz ochrony swoich środowisk, rozwoju społeczności lokalnej, wielowymiarowości dialogu społecznego, rozwijania metakompetencji uczenia się przez całe życie.
- Pożądane działania i narzędzia w celu przywrócenia seniorów na rynek pracy np. w charakterze doradców, ekspertów, jak również w celu włączenia grupy docelowej w życie obywatelskie z zachowaniem zasad partnerstwa.

X. Pani Marta Krajewska, Prezes Fundacji Przyjaciół z sercem z Częstochowy

- Podkreślenie bardzo ważnej roli Centrów Integracji Społecznej (potrzeby kontynuacji działań), których rolą jest pomoc dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem, dzieci, młodzieży i osób najbardziej potrzebujących.

XI. Pani Joanna Krawczyk, Koordynatorka Projektu Fundusze Europejskie Dla Klimatu, Polska Zielona Sieć

- Podkreślenie kwestii odnośnie przeznaczenia niskiej alokacji na odnawialne źródła energii (OZE), zważywszy na fakt, iż województwo śląskie otrzymało największą część alokacji z funduszy europejskich w Polsce na lata 2021 – 2027 – postulat o zwiększenie alokacji na wskazany obszar.
- Niepokojący punkt dotyczy grupy beneficjentów wskazanych w programie „osoby indywidualne”, dla których zostały już stworzone inne instrumenty na rynku „Mój prąd”, „Ulga podatkowa”, przy podkreśleniu ogromnych potrzeb dla prosumentów zbiorowych, spółdzielni energetycznych, społeczności energetycznych, klastrów. Brak zaplanowanych elementów/działań edukacyjnych, doradczych w Programie niezbędnych do realizacji wsparcia w ramach odnawialnych źródeł energii, w szczególności dla spółdzielni energetycznych, społeczności energetycznych, które obecnie są eksperymentalnymi (ryzykownymi) formami w kraju.
- Propozycja obniżenia poziomu dofinansowania dla prosumentów indywidualnych do poziomu 30%-40% (na podstawie doświadczeń z realizacji projektów parasolowych w perspektywie 2014-2020 dotychczasowy poziom 80%-85% dofinansowania był zdecydowanie za duży).
- Propozycja objęcia wsparciem tylko osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem energetycznym w związku ze znacznym wzrostem cen energii.
- Niepokojącym faktem jest brak zaplanowania w obszarze OZE instrumentów zwrotnych (być może z częściowym umorzeniem) – zasadne wprowadzenie instrumentów z uwagi na biznes i małe przedsiębiorstwa. Dotacje przeznaczane na projekty ryzykowne, nierynkowe, które bez wsparcia z funduszy unijnych nie mogłyby zostać uruchomione.

XII. Pan Dawid Smol, Wiceprezes Ochotniczej Straży Pożarnej w Lublińcu, Radny Rady Powiatu w Lublińcu,

- Uwagę należy zwrócić na głosy z poziomu lokalnego, w tym również w zakresie poziomu podziału środków na poszczególne części regionu, które powinny być dzielone w perspektywie całościowego ujęcia regionu.

- Zasadne byłyby uproszczenia procedur/reguł ubiegania się o fundusze unijne, rozliczania projektów, w szczególności dla małych organizacji pozarządowych, tj. Ochotnicza Straż Pożarna, celem zainteresowania, zachęcenia takich organizacji pozarządowych z ubiegania się o fundusze unijne.

XIII. Pan Jan Bondaruk, Główny Instytut Górnictwa

- Apel w zakresie transformacji terenów rewitalizacji, terenów przemysłowych, pogórnicych województwa (nie tylko do Przedstawicieli UM WSL ale również do władarzy i interesariuszy, posiadających na swoich obszarach administracyjnych tereny, o których mowa powyżej), dotyczący potrzeby bieżącej próby wczesnego planowania działań we wskazanych obszarach, tym bardziej, że będą to szczególnie złożone i trudne inwestycje, chociażby z uwagi na nieuregulowane kwestie prawne, tj. nieuporządkowane kwestie planowania przestrzennego, własnościowe, nieuporządkowane kwestie rozpoznania stanu technicznego, jak również brak uzgodnionego kierunku zagospodarowania z lokalną społecznością – wszystkie te elementy powinny być realizowane.
- Partnerstwo Publiczno Prywatne jako propozycja dobrej przestrzeni do realizacji projektów dotyczących wykorzystania projektów przemysłowych, pogórnicych.
- Potrzeba przeglądu i aktualizacji fiszek zgłoszonych jako gotowość do rozpoczęcia realizacji działań w przedmiocie tematu, w szczególności pod kątem posiadanego już potencjału możliwego do wykorzystania oraz pod kątem działań jakie należy podjąć.

XIV. Pan Jan Szczęśniewski, Prezes Śląskiego Banku Żywności

- Apel w zakresie zobowiązania samorządów do aktywnego uczestnictwa i prowadzenia zadań/działań, w celu realizacji zadań wskazanych w Ustawie o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności z dnia 19 lipca 2019r. – jako obowiązek dla wszystkich by nie dopuścić do marnowania żywności.
- Prośba/apel o wprowadzenie zapisów do projektu Programu (w szczególności w Priorytecie V Społeczne Śląskie), dających zabezpieczenie organizacyjne NGO, wskazując samorząd w roli partnera, co warunkuje skuteczność i efektywność zapisów wyżej wymienionej ustawy.

- Konieczność podkreślenia roli i istnienia Banku Żywności w województwie śląskim w dokumencie FE SL 2021-2027.

XV. Pan Jan Twardowski, Doradca ds. kluczowych, Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii), Stowarzyszenie Poszanowanie Energii i Środowiska (SAPE Polska)

- Uwaga odnośnie przeznaczenia bardzo dużej alokacji na efektywność energetyczną w Priorytecie II, przy równoczesnym planowaniu jej w pozostałych priorytetach Programu, podkreślając relatywnie niskie wartości wskaźników w przedmiotowym obszarze (istotna jest efektywność wydawanych środków).
- Brak planowanego wsparcia w ramach odnawialnych źródeł energii, dotyczącego budynków (Działanie 2.1) oraz brak adresowanego wsparcia dla tworzenia wspólnot energetycznych (Działanie 2.2).
- Zasadne korzystanie z przepisów dyrektyw unijnych zważywszy na oddalenie przepisów prawnych krajowych do przepisów i zaleceń unijnych, w szczególności z uwagi na fakt zasadności tworzenia wspólnot energetycznych, spółdzielni energetycznych, obywatelskich wspólnot energetycznych, jako form przyszłościowych.
- Potrzeba wyjaśnienia zastosowanych zapisów w projekcie Programu, dotyczących realizacji projektów niekonkurencyjnych zważywszy na brak informacji dot. wymiarowania finansowego dla projektów strategicznych, stanowiących załącznik do dokumentu.
- Korzystne, niezbędne umocnienie, udroźnienie komunikacji pomiędzy UMWSL, a partnerami społecznymi, społeczeństwa obywatelskiego w przedmiotowym obszarze.

XVI. Pan Paweł Głuszyński, Towarzystwo na rzecz Ziemi

- Gospodarka obiegu zamkniętego w odniesieniu do gospodarki odpadami – tematyka wymaga konieczności redefiniowania niektórych obszarów, np. wsparcie selektywnej zbiórki odpadów, w tym m.in. PSZOK, gdzie priorytetem powinno być budowanie kompostowni, czy przekształcenie istniejących MBP (mechaniczno – biologiczne przetwarzanie odpadów) na przetwarzanie bio – odpadów, w szczególności kuchennych w pełnowartościowe produkty.
- Konieczność wyjaśnienia wsparcia w zakresie systemów indywidualnej segregacji odpadów gromadzonych u źródła.

- Potrzeba wyjaśnienia zasadności uwypuklonego wsparcia w ramach usuwania azbestu przy braku przypisania alokacji środków do działań w niniejszym zakresie – bądź wskazanie informacji gdzie środki na to działanie zostały wpisane.
- Zwrócenie uwagi na zapisy w zakresie celu szczegółowego dotyczącego selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w ramach którego wskaźnik musi obejmować 100% mieszkańców – przy podkreśleniu, że obecnie zaproponowane przez KE wskaźniki nie są adekwatne i wystarczające do monitoringu założonych celów. Wskaźnik, odpowiadający na potrzeby monitoringu i weryfikację założeń w Programie, to ilość odpadów zebranych selektywnie, która nie równa się ilości odpadów poddanych recyklingowi - powinna być wyższa co najmniej o 10% od ilości odpadów poddanych recyklingowi.
- Szczegółowe uwagi zostaną przekazane również z ramienia Polskiej Zielonej Sieci.

XVII. Pani Ewelina Polak, Animatorka OWES, Stowarzyszenie Bielskie Centrum Przedsiębiorczości

- Priorytet V *Spółeczne Śląskie* – postulat o zmianę/zwiększenie wartości stawek jednostkowych w przedsiębiorstwach społecznych na tworzenie miejsc pracy z uwagi na inflację oraz możliwości tworzenia miejsc pracy we wskazanych przedsiębiorstwach.
- W ramach mechanizmu wsparcia dotyczącego dotacji na tworzenie miejsca pracy i wsparcia pomostowego na utrzymanie miejsca pracy - propozycja zastosowania elastyczności w sekwencji montażu wydatkowania, tj. w oparciu o analizę potrzeb możliwość przeznaczenia różnego poziomu procentowego alokacji z poszczególnych ww. narzędzi.
- Propozycja zmiany definicji grup docelowych w przedsiębiorstwach społecznych – tj. rozszerzenie katalogu osób wykluczonych społecznie/długotrwale bezrobotnych o osoby niepracujące (przedsiębiorcze, nie mające dużego doświadczenia, młode, absolwentów nie posiadających doświadczenia zawodowego).
- Postulat o zdefiniowanie usług społecznych w ramach ekonomii społecznej lub przywołanie obowiązującej dla przedmiotowego zakresu ustawy - z uwagi na występowanie tych definicji w ramach dwóch ustaw tj. Ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych oraz Ustawa Prawo zamówień publicznych, które się różnią między sobą, co może skutkować wątpliwościami interpretacyjnymi.
- Postulat o rozszerzenie wsparcia na szeroko rozumianą profilaktykę w zakresie procesu deinstytucjonalizacji.

Pani Małgorzata Staś podsumowała spotkanie, podziękowała wszystkim Mówcom, którzy zdecydowali się zabrać głos w sprawie projektów dokumentów regionalnych oraz przypomniała o możliwości zgłoszenia dalszych uwag poprzez formularz udostępniony na stronie internetowej <https://www.rpo.slaskie.pl/> w ramach konsultacji społecznych, trwających od 1 kwietnia do 6 maja br., przypomniała również o możliwości złożenia uwag we wspomnianym terminie również za pośrednictwem poczty elektronicznej, w formie pisemnej drogą tradycyjną na adres Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego lub ustnie do protokołu w Punkcie Informacyjnym Funduszy Europejskich w Regionie przy ulicy Dąbrowskiego 23 w Katowicach.

Link do nagrania z wystąpienia:

[Nagranie na kanale YouTube „Śląskie. Pozytywna energia.”](#)

[Informacja z nagraniem na stronie \[rpo.slaskie.pl\]\(https://www.rpo.slaskie.pl/\)](#)